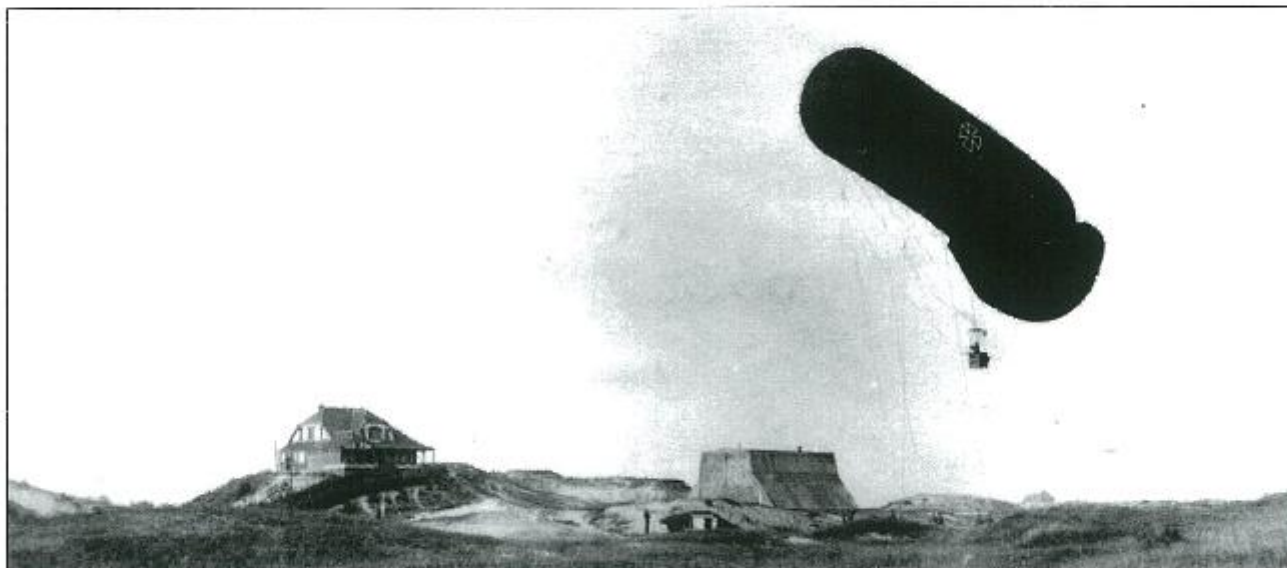

Een waarnemingsballon te Knokke tijdens W.O. I

Eddy Lambrecht

De luchtballon te Knokke bij het kruispunt van de Elizabetlaan en de Zoutelaan in 1916. Links het Clubhouse van de Golf (huidig Binnenhof), rechts de loods waarin de ballon werd opgeborgen.

Reeds van bij de aanvang van de bezetting van de kust beschikte het Marinekorps over waarnemingsballonnen van de *Marine-Fesselballon-Abteilung*, versterkt met eenheden van het landleger.

Deze waarnemingsballonnen werden ingezet te Mariakerke bij Oostende en te Stene bij Bredene. Nadat de *Batterij Wilhelm II* gebouwd was en er een Britse aanval dreigde vanuit Nederland, werd er in 1916 ook een waarnemingsballon te Knokke geplaatst.

Het gebruik van luchtballonnen voor waarneming kende een grote evolutie tijdens WO I; Vastgeankerd konden de ballonnen op een rustige manier, het statische front afzoeken naar doelwitten, en het vuur van de artilleriebatterijen regelen. Naargelang de weersomstandigheden zweefden ze op een hoogte variërend tussen de 800 en 1200 meter. Bij zeer helder weer konden waarnemingen uitgevoerd worden tot op een afstand van 40 km. In de mand konden één tot twee personen plaats nemen. Naast optische apparatuur beschikten ze over telefoon.

De grote vijand van de kabelballonnen waren de vliegtuigen, gezien zij een aanval van deze laatste niet konden ontwijken. De waarnemer beschikte over een parachute om uit de ballon te springen. De geallieerden gebruikten lucht-lucht raketten, en explosieve – of brandstichtende munitie om de ballonnen te vernietigen. De waarnemers in de ballon waren soms uitgerust met een automatisch geweer om zich tegen vliegtuigen te verdedigen.

Meestal nam de waarnemer echter het zekere voor het onzekere en sprong hij uit de mand voordat de ballon vuur vatte en hij dreigde ingehaald te worden door de neerstortende ballon. Bij de opstijgplaats van de ballons waren er steeds machinegeweren en of snelvuurkanonnen 37 mm opgesteld.

De eerste ballonnen waren worstvormig en werden vervaardigd door *Parseval-Sigfeld*. Zij werden “Drachen” genoemd en hadden slechts één vin, in feite een luchtkanaal om het rondtollen van de ballon te verhinderen. Latere modellen, afgekeken van de Franse “Caquot”

hadden drie vinnen voor een betere stabilisatie in de lucht. Er waren drie types naargelang de inhoud, nl. 600 m³, 800 m³, en 1.000 m³.

In 1917 werd de benaming *Marine-Fesselballon-Abteilung* gewijzigd in *Feldluftschiffer Abteilung 47*. De 1ste Zug (sectie) was gestationeerd te Knokke. Later werd deze benaming opnieuw gewijzigd in *Ballon Zug 133* voor de afdeling Knokke. Een *Ballon Zug* bestond uit ongeveer 120 man.

De waarnemingsballonnen van de marine stonden onder leiding van een *Führer des Marine Fesselballon Abteilung* te Brugge, waar ook een afdeling gevestigd was voor het ontwikkelen en interpreteren van de foto's.

Opstijgplaatsen waren ondermeer nabij het kruispunt van de Elizabethlaan-Zoutelaan bij het toenmalig Clubhouse van de Golf, in de Golf zelf, bij Siska (Fort St. Pol) en halfweg de Hazegraspolderdijk, of nabij het Hazegras. Van het Nederlands grondgebied werden "Rundbild" opnames gemaakt, dit zijn rondzichten samengesteld uit reeksen foto's.

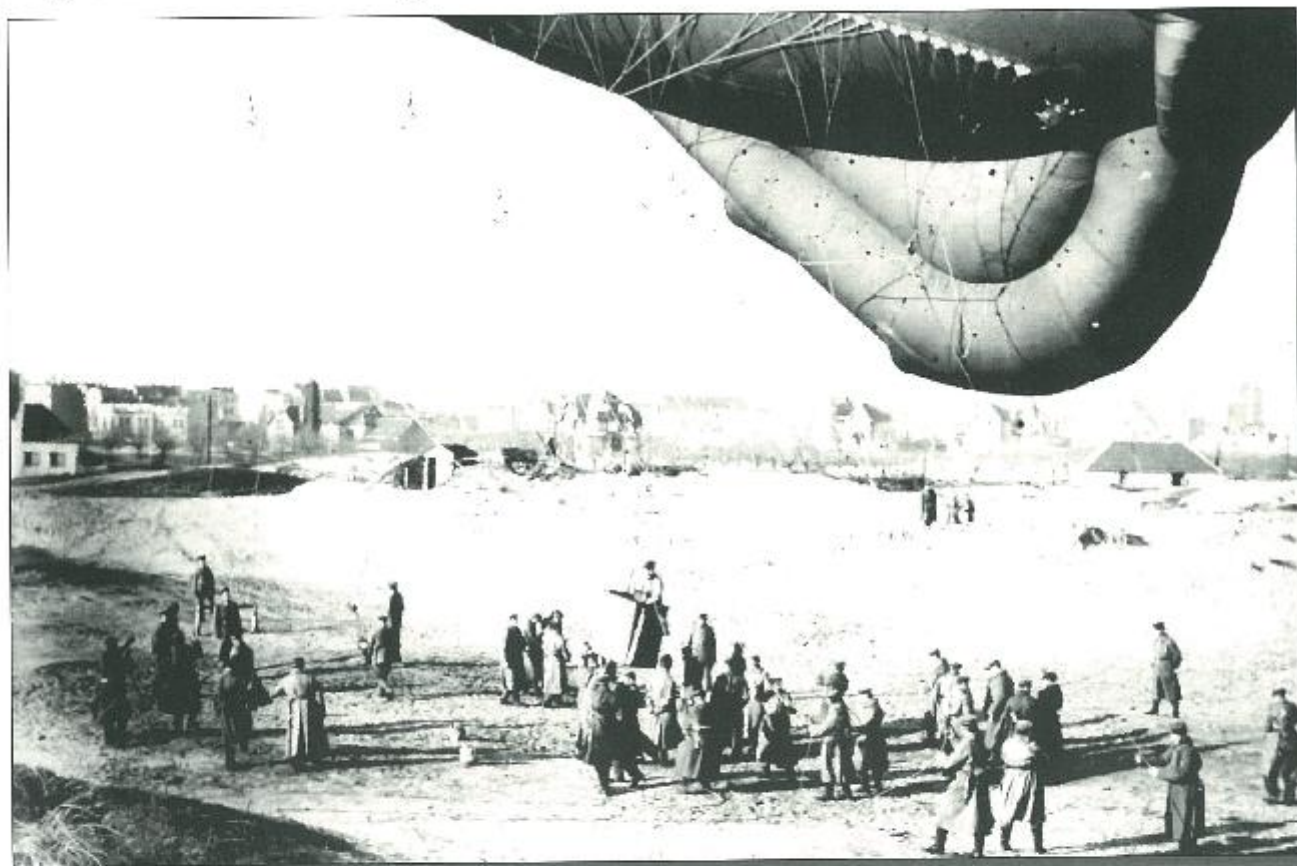
Luftschiffer Erich Fischer die overleed te Knokke op 14/4/1917 ligt begraven op het militair kerkhof te Zeebrugge bij de St. Donaaskerk.

Bibliografie:

German Army Handbook, April 1918 - reprint London 1977

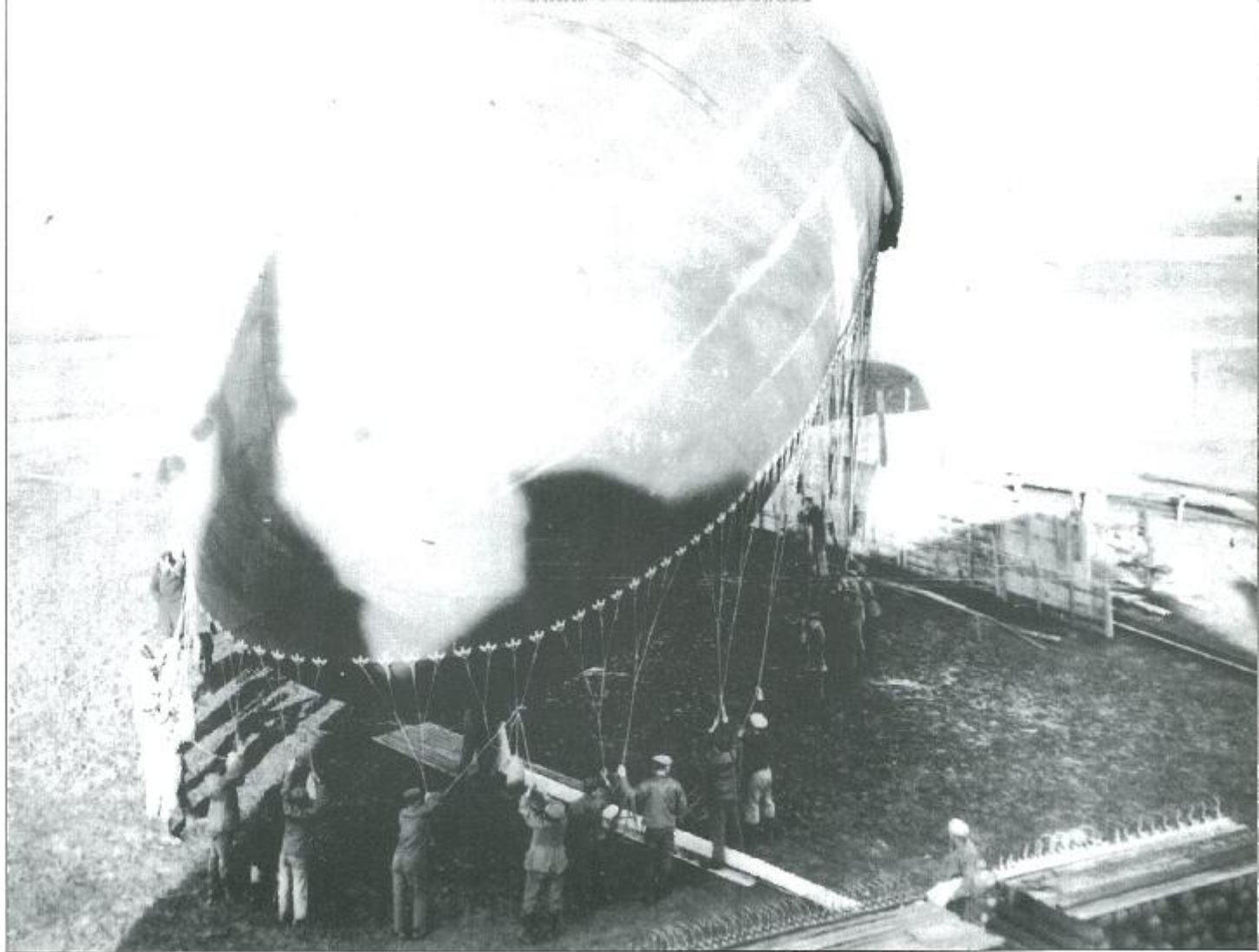
Constant Devroe: *Herinneringen aan de Eerste Wereldoorlog*, 1998

Eddy Lambrecht: *Versteende Vleugels*, 2005

De *Fesselballon* wordt opgelaten dichtbij het Clubhouse van de Golf. Rechts zien we het *Grand Hôtel* en de hoeve van Van Parys, links de gebouwen van de Lippenslaan en de elektriciteitscentrale van de Cie. du Zoute. In het midden de telefooncentrale, waarnaar de ballonwaarnemer zijn bevindingen doorgaf.

De marine ballonnen werden gevuld met een gasmengsel. Daarvoor werden flessen gebruikt die 1,5 m lang waren en 30 cm diameter hadden. Ze bevatten elk 5 kubieke meter gas onder een druk van 170 tot 200 atmosfeer. Rechts de gestapelde flessen.

De luchtballon type "Drachen" gevuld in de ochtendnevel in april 1916. De Duitsers hadden een voorkeur om hun ballonwaarnemingen 's morgens uit te voeren. De Fesselballon (kabelballon) werd binnengehaald met behulp van een windas, die later werd aangedreven door een benzinemotor, zodat de kabelballon binnen de minuut kon neergelaten worden. De stalen kabel van de windas kon een kracht van 30.000 kg opvangen.

Detailopname van de telefooncentrale.
De soldaten schuilden in een "geleende"
badkar gecamoufleerd met graszoden.

De onbekende chef van de 1ste Ballonsectie te
Knokke. Deze foto werd genomen bij de nog
bestaande villa "The Bunker" in het Vlaamspad.

Opname vanuit de *Morine Fesselballon* in de golf.
Knokke-Dorp met vlnr: de Loskaai (Gemeenteplein), de huizen tussen de Lippenslaan en de latere Albertlaan, De Judestraat
met aanpalend de duinen, het Stadhuis en Klooster bij de markt en rechtsboven de hoeve van Serweytens tussen de huidige
Parmentier- en Koningsslaan.